Gemeente Amsterdam



Voordracht voor de College vergadering van 26 mei 2026

Portefeuille: Kunst en Cultuur

Agendapunt: B16

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

**Onderwerp**

Instemmen met Nota van Beantwoording en de raadsvoordracht ter vaststelling van het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026

**Het college van burgemeester en wethouders besluit**

1. Kennis te nemen van de adviezen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp op het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.
2. In te stemmen met de Nota van Beantwoording met daarin de collegereactie op de adviezen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp over het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.
3. Kennis te nemen van de adviezen van de deelnemers aan de sessie over kunst in de openbare ruimte (25 november 2025), het Amsterdams Fonds voor de Kunst en het Stadscuratorium Amsterdam op het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.
4. In te stemmen met de commissievoordracht ter advisering aan de raad en de raadsvoordracht Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026, met als bijlage het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.

**Kernboodschap**

Met het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 wordt ingezet op het inclusiever maken van de openbare ruimte door een diverse collectie kunstwerken te realiseren.

**Bestuurlijke achtergrond**

Motie 839 Inclusieve Openbare Ruimte (2 juli 2020) verzocht het college plannen te maken om de openbare ruimte inclusiever te maken. In het Kunstenplan 2025-2028 is aangekondigd dat bij nieuwe kunstwerken het uitgangspunt van de inclusieve openbare ruimte richtinggevend zal zijn. In de bestuurlijke reactie op Route naar Herstel heeft uw college op basis van één van de aanbevelingen in het rapport toegezegd zich te zullen verhouden tot het KNAW-rapport Wankele sokkels (over de omgang met omstreden beelden).

**Bestuurlijke prioriteit**

Niet van toepassing.

**Wettelijke grondslag**

Gemeentewet, artikel 160 lid 1.

Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022

Artikel 82, eerste lid, van de Gemeentewet juncto artikel 8 van de Verordening op de raadscommissies

Artikel 108 jo artikel 147, tweede lid, van de Gemeentewet

**Onderbouwing besluit**

## Ad 1 en 2. Adviezen van de stadsdelen en het stadsgebied en Nota van Beantwoording

Op 10 februari 2026 heeft u het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 vastgesteld en voor advies aan de stadsdelen en stadsgebied Weesp voorgelegd. Dit gebeurde op basis van de taken en bevoegdheden van de stadsdelen op het gebied van kunst in de openbare ruimte, zoals door de gemeenteraad vastgesteld met de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022. De Dagelijks Besturen van de zeven stadsdelen en stadsgebied Weesp hebben, na consultatie van de bestuurscommissies, hun advies uitgebracht. Geconstateerd kan worden dat er bij alle stadsdelen en het stadsgebied Weesp brede steun is voor het voorgestelde beleidskader.

De adviezen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp zijn in de Nota van Beantwoording samengevat en van een reactie namens het college voorzien. De Nota van Beantwoording is bijgevoegd als bijlage 1

De adviezen hebben op een paar punten tot aanpassing van de tekst van het beleidskader geleid. Dit zijn:

- Om recht te doen aan de specifieke situatie van stadsgebied Weesp, zal de term grote of specifieke groep Amsterdammers (criterium 2) worden aangepast in een aantoonbaar betekenisvolle groep Amsterdammers of Weespers en Driemonders.
- De suggestie om de definitie van kunstenaars met een beroepspraktijk te verduidelijken met de definitie kunstenaars die aantoonbaar actief zijn in de beeldende kunst, waaronder recent afgestudeerde kunstenaars, kunstenaars die deelnemen aan erkende trajecten voor professionele ontwikkeling of kunstenaars die anderszins blijk geven van een serieuze en actieve kunstpraktijk wordt overgenomen.
- In hoofdstuk 3 van het beleidskader zal expliciet worden vermeld dat het college in de initiatieffase van herdenkingsmonumenten voor nationale of internationale personen of gebeurtenissen een besluit neemt over het initiatief en dat de stadsdelen en stadsgebied Weesp verantwoordelijk zijn voor het geven van opdracht tot realisatie van kunst in de openbare ruimte binnen het stadsdeelgebied en voor het adviseren over kunstopdrachten in ontwikkelgebieden die niet tot de bevoegdheid van het stadsdeel behoren (conform taak 15.4 uit het taken- en bevoegdhedenregister van de stadsdelen).
- Waar in het beleidskader al staat dat culturele activiteiten rond een kunstwerk (zoals bijeenkomsten en performances) ook bijdragen aan de mogelijkheid tot herdenken in de openbare ruimte (hoofdstuk 2), zal worden toegevoegd dat ook tijdelijke kunstwerken en programmatische vormen van herdenken hieraan bij kunnen dragen.

## Ad 3. Overige adviezen

Het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 is ook aan een aantal betrokken partijen voor advies verstrekt: de deelnemers aan de sessie over kunst in de openbare ruimte op 25 november 2025, het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), het Stadscuratorium Amsterdam (SCA) en de directie Verkeer en Openbare Ruimte (V&OR). De binnengekomen adviezen zijn samengevat in bijlage 2 en voorzien van een reactie van het college.

Naar aanleiding van deze adviezen is het beleidskader op het volgende punt aangepast:

- De pilot om nieuwe bemiddelaars en kunstenaars een kans te geven ervaring op te doen met kunstopdrachten voor de openbare ruimte zal worden opengesteld voor kunstenaars zonder ervaring met kunstopdrachten in de openbare ruimte, met de nadruk op jonge kunstenaars.

**Ad 4. Commissie- en raadsvoordracht Beleidskader**

Het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 wordt als geactualiseerd beleid voorgelegd aan de gemeenteraad. De kern van het beleidskader is als volgt:

*Actualisatie beleid kunst in de openbare ruimte*

Amsterdam staat bekend om haar rijkdom aan kunst en cultuur. Ook in de openbare ruimte. Onze stad kent op dit moment een grote collectie kunst en herdenkings-monumenten in de openbare ruimte: in de stad zijn meer dan 1.750 kunstwerken te zien.

Het zijn werken die een deel van de Amsterdamse geschiedenis representeren en waarin diverse Amsterdammers zich (kunnen) herkennen. Maar er zijn ook kanten van onze geschiedenis en hedendaagse verhalen die nog altijd onderbelicht zijn, of nog niet worden verteld. In het canvas dat de openbare ruimte biedt, herkennen uiteenlopende groepen Amsterdammers zich nog niet (genoeg) terug, of leeft het gevoel dat de gemeenschap waar zij toe behoren (nog) niet gezien wordt.

In reactie hierop is in de afgelopen jaren een brede maatschappelijke beweging in de stad ontstaan die staat voor meer (h)erkenning en representatie in de openbare ruimte van Amsterdam van straatnamen tot standbeelden. In de lijn van het cultuurbeleid presenteren we daarom een actualisatie van het beleid voor kunst in de openbare ruimte uit 2018. We reflecteren hierbij ook op zowel de motie Inclusieve Openbare Ruimte, aangenomen door de gemeenteraad, en het advies *Practice what you preach! De openbare ruimte, kunst en inclusie* van het Stadscuratorium Amsterdam (SCA).

In het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 wordt ingezet op de volgende punten:

**Uitgangspunt:** We nemen een bijdrage aan de meerstemmigheid en representatie van de verscheidenheid aan inwoners in onze stad als uitgangspunt voor de eigen opdrachtverlening als gemeente. Uitgangspunt is het realiseren van een complete, leefbare en inclusieve stad waarin iedereen zich moet kunnen terug herkennen en zich thuis voelt. Daarom geven we bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang aan de verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen. Het advies van het SCA om hierbij te kijken naar onder andere migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en vrouwen nemen we over.

We blijven ons zich inzetten op het realiseren van nieuwe kunstwerken als toevoeging aan de inrichting van de openbare ruimte, ook in de ontwikkelgebieden. We gaan ook door met de percentageregeling voor kunst in de openbare ruimte. De inhoudelijke uitgangspunten van dit beleidskader dienen hierbij als leidraad.

We zetten in op de volgende acties:

**Nulmeting:** Om tot een beter beeld te komen over de mate van representatie van de genoemde gemeenschappen in de kunst, zal het college in 2026-2027 een onderzoek doen naar de mate van representatie in de huidige collectie kunst in de openbare ruimte (een zogeheten *nulmeting*). Ook zal het college in de komende jaren monitoren welke toegevoegde kunstwerken de genoemde gemeenschappen representeren en hierover rapporteren.

**Participatief programma:** In het najaar van 2026 starten we met een participatief programma in de stad geïnspireerd door het door het SCA aangedragen model van het Monument Lab in Philadelphia (Verenigde Staten) om te komen tot een verdieping van de te vertellen verhalen voor nieuwe kunstwerken en gedenktekens in de openbare ruimte van Amsterdam. De uitkomsten van dit programma zullen werken als een creatieve dataset, dienen als een routekaart en mogelijk ook als basis dienen voor (tijdelijke) kunstwerken of -uitingen.

**Dialoog:** We zetten extra in op een dialoog met de inwoners van onze stad om te komen tot keuzes en draagvlak voor specifieke themas. Participatie is en blijft conform de huidige regelgeving een onderdeel van de totstandkoming en realisatie van kunstwerken en monumenten in de openbare ruimte. Meerstemmigheid krijgt niet alleen een plek in de te kiezen thematiek voor een kunstwerk. Om representatie te kunnen borgen is het van belang te kijken naar het volledige proces, van initiatief tot uitvoering.

**Pilot:** Om bij te dragen aan een meer diverse en meerstemmige opdrachtenpraktijk zetten we actief in op de instroom van nieuwe bemiddelaars en kunstenaars met een diverse achtergrond. We starten daarom in het najaar van 2026 een pilot om bij te dragen aan meer representatie in de opdrachtenpraktijk. Deze pilot zal nieuwe generaties bemiddelaars en kunstenaars ruimte bieden om ervaring op te doen, om zo toegang te krijgen tot de wereld van opdrachtgeverschap in de openbare ruimte en bij te dragen aan meer representatie in de opdrachtenpraktijk.

**Richtlijnen:** Om goed gehoor te geven aan de veelvuldige verzoeken om herdenkingsmonumenten, maar ook afgewogen keuzes te kunnen maken in het geval van beperkt beschikbare ruimte en budget, presenteren we nieuwe richtlijnen voor herdenkingsmonumenten. De richtlijnen moeten ook meer duidelijkheid geven over het draagvlak voor een nieuw initiatief in de samenleving.

**Omgang omstreden beelden:** In de afgelopen periode zijn sommige bestaande kunstwerken en herdenkingsmonumenten in de openbare ruimte (en aan gebouwen) ter discussie gesteld. Hoe we met ter discussie staande beelden omgaan, is cruciaal bij het komen tot een inclusieve openbare ruimte. Daarom wordt in deze actualisatie van het beleid aangegeven hoe Amsterdam in de toekomst met omstreden beelden om zal gaan. Hierbij verhouden we ons tot het rapport *Wankele sokkels. Omstreden monumenten in de openbare ruimte* uit 2023 van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Hiermee geven we ook uitvoering aan één van de door uw college overgenomen aanbevelingen uit het rapport Route naar Herstel. In het geval van omstreden beelden of herdenkingsmonumenten committeren we ons aan een nieuw handelingsperspectief op basis van het KNAW-rapport. De lijn uit de eerdere bestuurlijke verklaring van 2020 *context bieden* is voortaan één van mogelijkheden om met omstreden beelden en monumenten om te gaan. Dit wordt uitgebreid met *reclassificatie, verplaatsen en conceptuele vernieuwing.*

*Raadsvoordracht*

De wijzigingen als gevolg van de adviezen van de stadsdelen en het stadsgebied Weesp, zoals voorgesteld in de Nota van Beantwoording (zie ad 1. en 2.) en de wijzigingen als gevolg van de adviezen van andere partijen (zie ad 3.) zijn verwerkt in het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026. Het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 is bijgevoegd als bijlage 3 en de bijbehorende raadsvoordracht als bijlage 4. U wordt verzocht in te stemmen met de raadsvoordracht Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026, met als bijlage het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.

**Duurzaamheid**

Nee, tenzij in de opdrachtverlening voor een kunstproject duurzaamheid een van de uitgangspunten is. Een generieke aansturing op duurzaamheid bij nieuwe kunstwerken is niet wenselijk omdat dit de artistieke vrijheid van de kunstenaars bij de opdracht beperkt.

**Participatie**

Op 25 november 2025 is een sessie geweest van de wethouder kunst en cultuur met deelnemers uit de wereld van kunst in de openbare ruimte, opdrachtverlening en diversiteit. Deze sessie heeft input geleverd voor het concept-beleid.

Na vaststelling van het concept-beleid in het college hebben de stadsdelen en het stadsgebied Weesp advies gegeven. Hun adviezen en de reactie van het college hierop zijn verwerkt in de Nota van Beantwoording.

De deelnemers aan de sessie van 25 november 2025, het AFK en het Stadscuratorium is de gelegenheid geboden een reactie op het Concept-Beleidskader te geven. Ook de directie V&OR heeft advies gegeven. Hun adviezen en de reactie van het college zijn opgenomen in bijlagen bij deze voordracht.

**Financiële onderbouwing**

| **LASTEN** | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | **Product** | **I/S** | **Jaar T** | **Jaar T + 1** | **Jaar T + 2** | **Jaar T + 3** |
| Nulmeting KOR Kunstenplan 2025-2028 | 3.2 | I | €20000 | €0 | €0 | €0 |
| **Totaal** | | | **€20000** | **€0** | **€0** | **€0** |

I=Incidenteel
S=Structureel

**Consequenties gedekt?** Ja
**Overige toelichting**
Voor uitvoering van de nulmeting kan gebruik worden gemaakt van budget dat in het Kunstenplan 2025-2028 beschikbaar is voor Kunst in de Openbare Ruimte ( 50.000 per jaar). Nieuwe kunstwerken kunnen worden gefinancierd uit budgetten afkomstig van de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte en het budget voor kunst in de openbare ruimte bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst. De lasten voor de nulmeting voor maximaal 20.000 worden volledig gedekt door het budget dat voor Kunst in de Openbare Ruimte beschikbaar is in het Kunstenplan 2025-2028.

**Conclusie**
De genoemde beslispunten in de voordracht hebben wel financiële consequenties en deze zijn reeds geraamd in de begroting (100% dekking).

**Communicatie**

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

Buiten de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

**Documenten**

| Registratienr. | Naam |
|---|---|
| AD2026-029296 | College van B&W Voordracht (pdf) |
| AD2026-029298 | Bijlage 1 - Nota van Beantwoording Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.docx (msw12) |
| AD2026-029299 | Bijlage 3 - Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.docx (msw12) |
| AD2026-029300 | Bijlage 2 - Overige adviezen Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026.docx (msw12) |
| AD2026-029301 | Bijlage 4 - Raadsvoordracht Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte.docx (msw12) |
| AD2026-029302 | Commissievoordracht ter advisering aan de raad vaststellen beleidskader KIOR.docx (msw12) |
| AD2026-029303 | Advies (pdf) |

**Besluit college van burgemeester en wethouders**

Conform besloten